

Ілляшенко Сергій Миколайович,
завідувач кафедри маркетингу та управління
інноваційною діяльністю Сумського
державного університету,
д-р екон. наук, професор;
Нагорний Євген Ігорович,
доцент кафедри маркетингу та управління
інноваційною діяльністю Сумського
державного університету,
канд. екон. наук

УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ З ПОЗИЦІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Економічну безпеку підприємства розглядають як стан ефективного використання його ресурсів і існуючих ринкових можливостей, які дозволяють попереджувати внутрішні та зовнішні загрози і забезпечують його тривале виживання і розвиток на ринку у відповідності з його місією [1].

В умовах становлення економіки знань інформація і знання стають основними засобами й предметом суспільного виробництва, вони визначають конкурентоспроможність, як окремих підприємств, так і національних економік у цілому. Практика лідерів економічного зростання на різних рівнях узагальнення (держави, галузі, окремої організації тощо) свідчить, що їх успіх значною мірою забезпечується цілеспрямованим управлінням продукуванням і використанням актуальних знань. Наявність ефективної системи управління знаннями стає одним з головних факторів оперативної адаптації до змін умов господарювання, а відповідно і забезпечення високого рівня економічної безпеки в умовах нестаціонарного розвитку сучасної економіки.

Розглянемо з цих позицій методи і інструменти управління знаннями на підприємстві [2, 3] і їх вплив на забезпечення його економічної безпеки.

1. Одним з найбільш ефективних інструментів є маркетинг знань. За його допомогою вирішують дві основні задачі:

- визначення перспективних напрямів продукування знань, які можуть бути втілені у нові актуальні для споживачів продукти, технології їх виробництва, методи управління на всіх стадіях виробництва і збуту продукції. Це дозволяє зорієнтувати підприємство на розроблення і виготовлення продукції, яка буде користуватися попитом споживачів, підвищити його конкурентоспроможність;

- просування знань про підприємство і його продукцію, а також технічних та професійних знань, які втілені у патенти, ноу-хау, промислові зразки, корисні моделі тощо на ринок. За рахунок цього підвищується рівень поінформованості фактичних і потенційних споживачів і ділових партнерів, підвищується імідж підприємства, а у підсумку – формується і стимулюється попит на його продукцію, що сприяє збільшенню обсягів продажу, диверсифікації ринків тощо.

Ефективне розв'язання цих задач зменшує ризик прийняття неадекватних управлінських рішень, ризик не реалізації продукції тощо, а у підсумку – підвищує рівень економічної безпеки підприємства за рахунок приведення внутрішніх можливостей розвитку підприємства (його потенціалу) до зовнішніх, які генеруються ринком.

2. Купівля знань, які містять технологічні і технічні рішення (патенти, ліцензії, франшизи тощо), що дозволяє швидко і з мінімальним ризиком започаткувати нові види діяльності, налагодити виробництво нової продукції, освоїти нові технології, нові методи управління, використати імідж відомої торгової марки тощо. Тим самим зменшується ринковий ризик і зростає рівень економічної безпеки оскільки підприємство використовує перевірені продукти і технології, методи управління, може працювати «під парасолькою» відомої торгової марки, використовуючи її технології, комерційні секрети, зв'язки, імідж і т.д.

3. Навчання і підвищення кваліфікації персоналу сприяє підвищенню рівня кадрової, інтелектуальної і організаційно-управлінської складових потенціалу підприємства. Як наслідок – удосконалення усіх аспектів його діяльності, розширення ринкових можливостей розвитку (у т.ч. інноваційного),

зростання конкурентоспроможності, а відповідно – збільшення рівня його економічної безпеки.

4. Проведення прикладних досліджень метою яких є удосконалення існуючих і розроблення нових продуктів і технологій (виробничих, маркетингових, управлінських тощо). Знання, що отримані у ході досліджень надають можливість скоригувати існуючі і розробити нові стратегії розвитку підприємства, започаткувати нові види бізнесу, сформувати нові стратегічні бізнес-одиниці, розгорнути виробництво і збут нової продукції. Це також дозволяє налагодити продаж прав власності чи прав використання знань, що розроблені у ході досліджень і втілені у патенти, ліцензії, промислові зразки, ноу-хау і т.п.

Розглянутий вище перелік основних інструментів управління знаннями підприємства сприяє розширенню його адаптаційних можливостей до змін ситуації на ринку, дозволяє оперативно приводити у відповідність потенціал його розвитку до змін ситуації у зовнішньому мікро- і макросередовищах, знижує ризик і підвищує рівень його економічної безпеки.

Подальші дослідження повинні бути спрямованими на встановлення взаємозв'язку між рівнем знань підприємства, що стосуються різних аспектів його діяльності і рівнем його економічної безпеки, а також розроблення на цій основі методичних засад ефективного управління знаннями підприємства з позицій забезпечення економічної безпеки.

Бібліографічні посилання:

1. Ілляшенко С.Н. Составляющие экономической безопасности предприятия и подходы к их оценке // Актуальні проблеми економіки, 2003. - № 3 (21). - С. 12-19.

2. Ілляшенко С.М. Управління знаннями в системі інноваційного розвитку організації / С.М. Ілляшенко, Ю.С. Шипуліна, Н.С. Ілляшенко, А.О. Комарницька // Маркетинг і менеджмент інновацій. - 2017. - № 1. - С. 231-241.

3. Iliashenko S.M. Knowledge management as a basis for innovative development of the company / S.M. Iliashenko, Y.S. Shypulina, N.S. Iliashenko // Actual Problems of Economics. – 2015. – № 6 (168). – P. 173-181.

Ілляшенко, С.М. Управління знаннями з позицій забезпечення економічної безпеки підприємства [Текст] / С.М. Ілляшенко, Є.І. Нагорний // Економічна та інформаційна безпека: проблеми та перспективи : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 14 квітня 2017 р., м. Дніпро. – Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2017. – С. 60-62.